

Innehåll

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	3
2. Översikt av strategisammanhanget.....	4
2.1 Förändringar i strategisammanhanget.....	4
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget.....	6
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	7
3. Resultatredovisning	8
Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	8
3.1 Stödområde 1: Behovsbaserad, snabb och effektiv humanitär respons.....	9
3.1.1. Möta krisdrabbades kvinnors, mäns, flickors och pojkars humanitära behov genom snabbt, effektivt och flexibelt stöd	10
3.1.2. Verka för opartiska, intersektoriella, samordnade och globalt jämförbara behovsbedömningar	11
3.1.3. Stödja långsiktighet i planering och finansiering, särskilt i utdragna eller återkommande kriser	12
3.1.4. Öka flexibiliteten hos partnerorganisationer och öka självbestämmande hos krisdrabbade människor genom bl.a. stöd till lämpliga finansieringsmekanismer	13
3.1.5. Förbättra förutsättningar för resiliens och riskreducering samt stärka samarbetet med utvecklingsaktörer inom detta område	14
3.2 Stödområde 2: Ökat skydd för krisdrabbade människor samt ökad respekt för humanitära principer och internationell humanitär rätt	16
3.2.1 Minskad risk och sårbarhet för krisdrabbade människor samt ökad respekt för humanitära principer och humanitär rätt	16
3.2.2 Säkerställa värdighet och fysisk säkerhet för människor som utsatts för våld och övergrepp	17
3.2.3 Minskad förekomst av sexuellt och könsbaserat våld och förbättrade möjligheter att ge stöd till de som drabbas av våld.....	19

3.2.4	Förbättra möjligheterna till säkerhet och obehindrat humanitärt tillträde till krisdrabbade människor	21
3.2.5	Ökad kunskap om internationell humanitär rätt och humanitära principer	22
3.3	Stödområde 3: Ökat inflytande för krisdrabbade människor	23
3.3.1	Förbättrade förutsättningar för krisdrabbade människor, inklusive de mest utsatta, att utöva inflytande och ansvarsutkrävande vid behovsbedömningar, utformandet av insatser och genomförandet	25
3.3.2	Ökad kapacitet hos partnerorganisationer för att integrera krisdrabbade människors behov, förutsättningar, rättigheter och prioriteringar i planeringen, genomförandet och uppföljningen av insatser	25
3.3.3	Ökade förutsättningar för att insatser ska kunna anpassas efter återkoppling från lokalsamhällen	25
3.3.4	Ökad förståelse för krisdrabbade människors behov och förbättrade möjligheter att nå och inkludera krisdrabbade människor, exempelvis genom innovativa och tekniska lösningar	25
3.4	Stödområde 4: Stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet	25
3.4.1	Förbättra förutsättningarna för effektiv humanitär samordning i fält	27
3.4.2	Verka för att de FN-ledda humanitära responsplanerna är strategiska, väl samordnade, har tydliga prioriteringar och om möjligt är fleråriga	27
3.4.3	Verka för att stöd till FN och civilsamhällesorganisationer utgår till insatser inom de humanitära responsplanerna	28
3.4.4	Verka för förbättrad FN-samordning och ökad kapacitet för gemensam analys, planering och långsiktiga målformuleringar	28
3.4.5	Stödja FN:s landfonder och verka för att nationella och lokala responsaktörer får stöd och deltar inom ramen för dessa fonder	28
3.4.6	Förbättra möjligheterna för ett ansvarsutkrävande för humanitära organisationers kollektiva insatser på landnivå	28
3.4.7	Lokalt kapacitetsstärkande integreras i genomförandet av det humanitära biståndet	28
3.4.8	FN och internationella organisationer stärker samarbetet med lokala aktörer	28
3.4.9	Stödja och stärka lokala och nationella aktörers deltagande inom ramen för kluster- och sektorsamarbetet	28
3.4.10	Förbättra förmågan hos myndigheter, lokala och nationella organisationer för en effektiv humanitär respons	29
3.4.11	Öka synergier genom att de humanitära responsplanerna beaktar övergripande nationella utvecklingsplaner och/eller FN:s utvecklingsplan, och vice-versa	29
4.	Implikationer för innevarande strategiperiod	29

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Behovsbaserad, snabb och effektiv humanitär respons	Mål ¹	Portfölj ²
Möta behov med snabbt, effektivt och flexibelt stöd		
Verka för opartiska, samordnade och jämförbara behovsbedömningar		
Stödja långsiktighet i planering och finansiering		
Öka flexibilitet hos partner och självbestämmande hos krisdrabbade		
Förbättra förutsättningen för resiliens och stärka samarbete med utv.akt.		
Ökat skydd för krisdrabbade samt ökad respekt för IHL		
Minska risk och sårbarhet hos krisdrabbade		
Säkerställa värdighet och fysisk säkerhet		
Minskad förekomst av SGBV och förbättrade möjligheter till stöd		
Förbättra möjligheterna till humanitärt tillträde		
Ökad kunskap om IHL och humanitära principer		
Utökat inflytande för krisdrabbade människor		
Förbättrade förutsättningar för krisdrabbade människor att utöva inflytande		
Ökad kapacitet hos partner att integrera krisdrabbade människors behov		
Ökade förutsättningar för att insatser ska kunna anpassas efter återkoppling från lokalsamhällen		
Ökad förståelse för krisdrabbade människors behov		
Stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet		
Förbättra förutsättningarna för effektiv humanitär samordning i fält		
Verka för att de ledda humanitära responsplanerna är strategiska		
Verka för att stöd utgår till insatser inom de humanitära responsplanerna		
verka för förbättrad FN-samordning och ökad kapacitet		
Stödja FN:s landfonder och verka för att aktörer verkar inom dem		
Förbättra möjligheterna för ansvarsutkrävande för insatser på landnivå		
Lokalt kapacitetsstärkande integreras i genomförandet biståndet		

¹ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

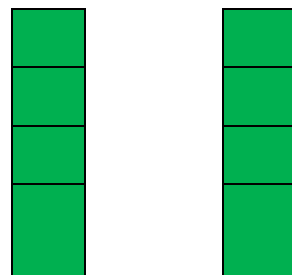
² Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

FN och int. organisationer stärker samarbetet med lokala aktörer

Stärka lokala och nationella aktörers deltagande i kluster och sektorer

Förbättra förmågan hos myndigheter, lokala och nationella organisationer

Öka synergier genom att de humanitära responsplanerna beaktar övergripande nationella utvecklingsplaner och/eller FN:s utvecklingsplan, och vice-versa

2. Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:
16 215 MSEK³

Utbetalat belopp hittills:
12 090 MSEK

Antal insatser 2019:
37

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Vid 2020 års ingång uppskattade FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (OCHA) att 168 miljoner människor var i behov av humanitärt bistånd inklusive skydd⁴, vilket är en kraftig ökning med cirka 30 miljoner människor jämfört med 2019. Det är det högsta antalet människor i behov, som någonsin registrerats av OCHA. Samtidigt har det humanitära finansieringsgapet ökat, från 30 procents för tio år sedan, till 40 procent idag.

OCHA nämner konflikter och livsmedelsbrist som främsta drivkrafter för den snabba ökningen av antalet människor i behov av humanitärt stöd. Klimatförändringar och ekonomisk stress är också bidragande faktorer. Klimatförändringar medför mer frekventa torkor och extrema väderförhållanden, såsom översvämningar och tropiska cykloner, vilket drabbar redan fattiga och sårbara människor. De åtta största matkriserna drivs av både konflikter och klimatchocker. Matosäkerheten drabbar kvinnor mer då de över hela världen har sämre tillgång till mat och blir marginaliserade vid matdistribution. Den globala humanitära situationen kommer förvärras, såvida inte grundorsakerna till konflikter adresseras.

OCHA uppskattar att cirka hälften av alla världens flyktingar är barn samt att antalet kvinnor är högre än män, samtidigt framhålls säger de att det humanitära systemet blivit bättre på att adressera kvinnors och flickors behov, liksom behoven hos människor med funktionshinder.

Flera kategorier humanitära kriser kan skönjas:

1. Kriser som visar *allvarlig försämring*, till exempel Afghanistan, där 14,3 miljoner människor befinner sig på akuta nivåer av matosäkerhet (IPC 3 eller 4) på grund av den pågående torkan i kombination med den väpnade konflikten. Men även kriserna i Burkina Faso, Mali, Kamerun

³ Strategin har inte ett fast strategibelopp. Medel anslås i Sidas regleringsbrev för respektive verksamhetsår.

⁴ Global Humanitarian Overview 2020, OCHA, s. 3

och Centralafrikanska republiken (CAR) har kraftigt försämrats på grund av väpnade konflikter i kombination med utbredd matosäkerhet. I CAR är 65 % av befolkningen fortfarande i behov av humanitärt bistånd.⁵ Jemen är för tredje året i rad den största humanitära krisen, med mer än 24 miljoner människor i behov av humanitärt bistånd.⁶ Dessa länder är långt ifrån ensamma när det gäller allvarlig livsmedelsosäkerhet.

2. Länder som på grund av *politisk instabilitet och ekonomisk kollaps* föranletts i omfattande humanitära behov. Det gäller exempelvis Venezuela, där 4,4 miljoner människor har flytt till närliggande länder. Även Sudan, som genomgår en transition (från militärt till civilt styre) och som i framtiden kan inbegripa positiv utveckling, genomgår en svår humanitär fas.
3. En grupp länder som påvisar viss *stagnation i den humanitära situationen*, men som har fortsatt mycket stora humanitära behov, såsom Syrien, Etiopien och Nigeria. Dessa tre länder har potential för mer robust utveckling i vissa geografiska områden med stora humanitära behov. Därför är det snarare nödvändigt med mer övergångsorienterat stöd (från humanitär till långsiktig utveckling).
4. Länder som genomgår viss *stabilisering* vad gäller det humanitära läget, såsom i Irak. Men även dessa länder har många utmaningar såsom politisk volatilitet, ekonomiska påfrestningar samt ett fortsatt stort antal internt fördrivna människor, vilket är inte unikt för Irak; antalet tvångsfördrivna människor ökade globalt från 59,5 miljoner 2014 till 70,8 miljoner människor i slutet av 2018. De allra flesta (41,3 miljoner människor) var internflyktingar.⁷
5. Slutligen, länder där den humanitära situationen har visat *förbättring*, i den mån att omfattande humanitära responsplaner inte ter sig nödvändiga längre. Denna kategori inkluderar ett antal andra länder som med tiden har framgångsrikt gått från humanitärt bistånd till en utvecklingsfas.

Sidas humanitära allokering inbegriper samtliga 5 kategorier dock med starkt fokus på länder i kategori 1–3, med grund i de fyra strategiområden om anges i strategin.

Sida har kunnat bidra till resultat inom alla områden, även om utmaningarna för humanitärt arbete på många sätt är stora och växande. Tre huvudsakliga utmaningar ställer stora krav på flexibilitet och på att säkerställa respekt för de humanitära principerna:

- **Brott mot den internationella humanitära rätten** begås dagligen. Explosiva vapen används urskiljningslöst i befolkade områden, vilket får särskilt svåra konsekvenser i urbana miljöer. Civila utgör måltavlor i väpnade attacker, tvingas på flykt och tvingas stanna i belägrade områden utan tillgång till basala förnödenheter. Sexuellt våld mot kvinnor och män, flickor och pojkar sker i stor utsträckning i många humanitära kriser, skolor och sjukhus attackeras eller används i militära syften. Bara under de första nio månaderna 2019 genomfördes över 800 attacker mot hälsoarbetare. Även humanitär personal utsätts för riktade attacker; över 100 humanitär personal förlorade livet i tjänsten 2019.⁸

⁵ Plan de Réponse Humanitaire, Cycle de Programmation Humanitaire 2020. <https://www.unocha.org/car>

⁶ <https://www.unocha.org/yemen>

⁷ <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

⁸ Humanitarian Outcomes (2019), *Aid Worker Security Database*, <https://aidworkersecurity.org/>.

- Fortsatt **begränsat humanitärt tillträde**, vilket bland annat beror på ökad fragmentering av stridande parter med oklara och oförutsägbara beslutskedjor, vilket i sin tur försvårar samtal och förhandling kring humanitärt tillträde. Flera tendenser inom det internationella policyklimatet har påverkat partner möjligheter att verka och framstå som neutrala och oberoende. Hit hör expanderande antiterrorlagstiftning, där en eller flera parter i en konflikt kriminaliseras.
- Fortsatt stora humanitära behov i kombination med **begränsade finansiella resurser**. Trots en ökning av humanitär finansiella flöden, från 10,6 miljarder USD 2014 till 13,9 miljarder USD 2019, finns fortsatt ett finansieringsgap för de FN-ledda humanitära responsplanerna (Humanitarian Response Plan, HRP) på cirka 45 %.⁹ Här bör dock två nyanserande aspekter tilläggas. För det första sker en betydande humanitär finansiering utanför det humanitära systemets samordnade responsplaner, cirka 30 % av total global humanitär finansiering. För det andra sker inte alltid humanitär finansiering till de mest akuta behoven. Projekt som i hög grad liknar utvecklingsprogram (jobbskapande insatser eller mer långsiktiga insatser inom sociala tjänster) har införlivats i HRP:erna, ofta på grund av avsaknad av en tydlig styrning för hur volatila delar av landet, eller delar av landet med störst underutveckling, de facto ska integreras i utvecklingsplaner.

I ett läge där humanitära behov vida överstiger finansiella resurser krävs att det humanitära systemet ökar både effektivitet och kostnadseffektivitet. Givarsamfundets ansträngningar att öka fokus på grundorsaker till konflikt, att bidra till fredsbyggande och förebygga nya konflikter är betydelsefulla för att förhindra att humanitära kriser förvärras och för att underlätta en övergång till långsiktigt utvecklingssamarbete.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: N/A	Strategins andel av det totala biståndet utgör 2,7 %.
Givargemensam samarbetsstrategi 200X - 20XX undertecknat av [XX] givare. N/A	Gemensamma EU-strategin gäller 20xx- 20xx Status på EU-gemensamprogrammering/WBT: N/A
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: USA, Tyskland, EU, Storbritannien, Förenade Arabemiraten, Saudi Arabien,	Sverige är den 7:e största givaren. Av EU MS är Sverige den 3:e största givaren (störst i förhållande till BNP)
EU-delegerat samarbete: xx SEK är mottagna från EU-kommissionen under perioden 20xx-20xx inom stödområdet xx N/A	

Sverige var den sjunde största bilaterala humanitära givaren 2019.¹⁰ Sverige är en ledande humanitär givare inte enbart på grund av den stora finansieringsvolymen, utan även på grund av Sveriges starka

⁹ Humanitarian Needs Overview 2020, OCHA, s. 26 https://www.unocha.org/sites/unocha/files/GHO-2020_v9.1.pdf

¹⁰ Financial Tracking System, Global Overview 2019. <https://fts.unocha.org/global-funding/overview/2019>

förankring i det humanitära principerna, fokus på ökad effektivitet och stärkande av det humanitära systemet. Sida ansvarar för drygt hälften av det svenska humanitära biståndet, 4 406 miljoner kronor. Resterande 3–4 miljarder kronor hanteras av UD. UD finansierar primärt genom globala, i vissa fall fyrråriga, kärnstöd till humanitära organisationer, medan Sidas utgångspunkt är kriskontexter och därmed nationella eller regionala humanitära responsplaner.

Den ”traditionella” givarkretsen har på senare år utvidgats med bland annat gulfstater och Kina, vilka ofta tenderar att finansiera humanitära insatser utanför det etablerade humanitära responssystemet. Ett stort antal länder som inte ingår i OECD/DAC stödjer flyktingar och internflyktingar utan att det nödvändigtvis rapporteras som humanitärt bistånd.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Det humanitära biståndet har under 2019 aktivt sökt samarbeten med flera andra verksamhetsområden för att säkerställa ett effektivt samspel mellan humanitärt, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande. Det relativt nystartade **nexusutskottet** inom Sida bidrar till samarbeten mellan verksamhet inom den humanitära strategin och relevanta tematiska, bilaterala, globala och regionala strategier. Här finns utrymme att hitta former för att förbättra samspelet operativt, inklusive fördjupade diskussioner med utgångspunkt i den vanligaste typen av humanitär kris, nämligen en intern väpnad konflikt där staten är en av flera konfliktparter. Denna situation kräver tydlig vägledning på strategisk nivå kring hur ambitionen om ökad integrering med utvecklings- och fredsarbete (med ett naturligt fokus på statens kapacitet) kan förenas med den neutralitet och det oberoende som humanitära partner förväntas upprätthålla i konfliktsituationer i syfte att kunna identifiera och prioritera behov oaktat var dessa uppstår utifrån humanitära principer.

De konkreta samarbetena med andra strategier syns tydligast med **landstrategier med resiliensmål eller -planer**, exempelvis Afghanistan, Demokratiska republiken Kongo, Bangladesh, Mali, Somalia och Sudan, men även med strategier som har tydliga fredskopplingar som exempelvis Sydsudanstrategin. 2019 delegerades medel från Bangladesh-strategin till den humanitära strategin för insatser för Rohingya-flyktingar. Samverkan med strategier i MENA-regionen är betydande eftersom de flesta länder med bilaterala strategier för långsiktigt utvecklingssamarbete (Irak-, Syrienkris- och Palestinastrategierna) även är mottagare av stort humanitärt stöd.

En insats samfinansierades också med strategin för hållbar miljö, hållbart klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser (stöd till Internal Displacement Monitoring Centre).

Samarbetet med andra strategier manifesterades också genom att flera så kallade **samspelstjänster** tillsattes 2019. Sidas humanitära enhet planerar att genom dem utveckla samarbetet med utlandsmyndigheterna ytterligare i linje med den promemoria om ansvar, rollfördelning av hantering av det humanitära biståndet som tagits fram 2019.

Gemensam kontextanalys är centralt för samverkan och identifiering av och hur humanitära medel kan fasas ut och tas över av mer långsiktiga insatser. Medarbetare på den humanitära enheten deltar regelbundet i planerings- och genomförandeprocesser för globala, bilaterala och regionala strategier som genomförs i kriskontexter. De humanitära krisanalyserna tas fram i nära samarbete med kollegor vid respektive utlandsmyndighet. Genom att sträva efter att integrera de fem perspektiven inom det humanitära arbetet underlättas en övergång till mer långsiktiga insatser. Detta kan även bidra till att

stöd för hållbara lösningar kopplat till exempelvis miljö och klimat identifieras för att bidra till att förebygga nya konflikter mellan flyktingar och värdbefolkning i en viss region.

Förutom detta har det humanitära anslaget ökat antalet **fleråriga stöd** (i dagsläget 34 insatser) enligt de kriterier som utvecklats, inklusive ett kriterium som tydligt formulerar en utfasningsstrategi och överlämning till i första hand nationella aktörer.

Under 2019 beslutades också om en ny insats i samarbete med strategin för **lån och garantier** som riktar sig till flyktingar och värdbefolkning i Uganda.

Under 2019 beslutade Sida att allokera delar av resiliensmedlen till en flerårig insats i fem provinser i Jemen med syfte att utöka försörjningmöjligheter, förbättra samhällstjänster samt rehabilitera lokal infrastruktur. Det mer långsiktiga målet är att målgruppen, genom att stärka sin motståndskraft mot konflikter och naturrelaterade kriser, därmed inte ska falla tillbaka i ett humanitärt behov. Insatsen genomförs i samarbete med DEVCO, EU-kommissionens direktorat för internationellt utvecklingssamarbete.

Den humanitära verksamheten har ett tätt samarbete med en rad svenska aktörer. Samarbetet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är väl utvecklat, inte minst inom ramen för Sidas handläggning av MSB:s hemställan om stöd för insatser. Samverkan finns också med MSB vad gäller visst säkerhetsarbete för personalen. Ett annat exempel är lärdomar från Röda Korsets miljöarbete i humanitära kontexter.

3. Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

De humanitära behoven fortsätter att öka och respekten för den internationella humanitära rätten minskar. De humanitära insatserna globalt är fortsatt kraftigt underfinansierade. Trots detta bedömer Sida att **utvecklingen mot strategimålen över lag gått i rätt riktning**. Sidas humanitära respons har varit behovsbaserad, snabb och effektiv, bidragit till ökat skydd för krisdrabbade människor samt respekt för humanitära principer och internationell humanitär rätt (IHL), bidragit till stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet och i viss mån ökat inflytande för krisdrabbade människor. Resultaten av den verksamhet Sida finansierat har varit goda och Sida anser att det är sannolikt eller mycket sannolikt att insatserna bidrar till de förväntade målen, även om de inte har möjlighet att i stor utsträckning påverka de globala trenderna mot ökade behov och minskad respekt för IHL och humanitära principer.

Merparten av anslaget gick till behovsbaserad assistans (2 504 miljoner kronor) och skyddsinriktade insatser (1 036 miljoner kronor), medan en mindre andel gick till specifika insatser för att öka inflytandet från krisdrabbad befolkning (86 miljoner kronor) och för att stärka det humanitära systemet (554 miljoner kronor). Fördelningen är snarlik tidigare år och Sida anser att detta är rimligt givet att utgångspunkten för det humanitära arbetet är att tillgodose de globala humanitära behoven i enlighet med de humanitära principerna.

OECD:s peer review av Sveriges utvecklingssamarbete och det humanitära biståndet kommer till slutsatsen att Sverige är en effektiv och principfast humanitär givare och att det svenska humanitära stödet är väl i linje med Grand Bargain, som syftar till att effektivisera och öka finansieringen för humanitärt bistånd. Kvaliteten i Sidas partnerkap med humanitära aktörer har stärkts, framför allt genom att vi har bidragit till ”välbehövlig, långsiktig förutsebarhet” genom finansiering till partner som arbetar i utdragna kriser. OECD anser att den behovsbaserade allokeringsmodellen gör det möjligt för Sida att engagera sig i kriser, inklusive bortglömda kriser, utan inflytande från politiska prioriteringar.¹¹

OECD:s Peer learning review konstaterade att det humanitära stödet har en speciell och ännu ofta orealiserad potential för att integrera miljöfrågor och därmed säkerställa hållbara resultat där människors beroende av naturresurser och sårbarhet för miljö/klimatrisk är hög. Flera insatser har nu initierats, bland annat fokuserat på de negativa miljöaspekterna av ofinansierade energibehov för flyktingar och planer för dialog med andra givare och påverkansarbete för starkare formuleringar i humanitära standarder gällande minimikrav på hållbara energilösningar.

Under 2019 har Sida säkerställt ett behovsbaserat humanitärt stöd genom att ta fram krisanalyser baserat på FN:s och Röda Korsets humanitära responsplaner, underlag från utlandsmyndigheter, FN och andra samarbetspartner och egen fältuppföljning. Sidas stöd förmedlas genom FN:s årliga samlade humanitära krisresponsplaner, genom snabbfinansieringsmekanismen (RRM) och genom några treåriga stöd för att främja resiliens. Med utgångspunkt i krisanalysarbetet har Sida under året fattat beslut om samt utbetalat medel till 27 avtalspartner i över 30 kriser med omfattande humanitära behov 2019, inklusive metodstöd. Bland partner är multilaterala organisationer och internationella civilsamhällesorganisationer tongivande. En relativt stor andel vidareförmedlas till lokala organisationer, framför allt via de humanitära landfonderna där 25 % går till lokala aköter. Kriserna beror framför allt på konflikter och naturkatastrofer. Störst stöd gick till Syrien- (523 miljoner kronor), Tchadsjö- (351 miljoner kronor), DR Kongo- (338 miljoner kronor) och Jemenkrisen (285 miljoner kronor).

Samarbetet med Internationella Röda Kors-kommittén är helt centralt för arbetet med att stärka respekten för internationell humanitär rätt.

Det kan noteras att antalet mål gör redovisningen delvis missvisande. Några insatser rapporterar mot en lång rad mål, medan andra endast redovisats mot några. Det kan göra att portföljen inom enskilda mål blir liten, även om många insatser de facto bidrar till målet.

3.1 Stödområde 1: Behovsbaserad, snabb och effektiv humanitär respons

Sidas bedömning är att myndigheten har haft förmågan att bidra till insatser som snabbt kan anpassas till en försämrad situation, bland annat med hjälp av snabbfinansieringsmekanismen. Däremot har det

¹¹ OECD (2019), *OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019*, OECD Development Co-operation Peer Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9f83244b-en>. Chapter 7, Effective Programme Design.

varit svårare att ställa om när utvecklingen förbättras, till exempel i situationer med nya fredsavtal, där konflikten avtar eller när humanitärt stöd kan fasas ut. Det beror bland annat på att långsiktig finansiering ofta saknas.

Stödområdet innehåller fem delmål. Sidas strategiska partner svarar i många fall upp till flera mål, vilket ibland försvårar redovisningen av portföljen.

3.1.1. Möta krisdrabbades kvinnors, mäns, flickors och pojkars humanitära behov genom snabbt, effektivt och flexibelt stöd

Strategimål

Detta är det mål som Sida lägger överlägset störst resurser på, drygt 2 miljarder kronor, det vill säga cirka hälften av det humanitära anslaget.

Sida bedömer att utvecklingen mot målet har gått i positiv riktning i förhållande till Sidas bidrag. I ett läge där humanitära behov vida överstiger finansiella resurser krävs att det humanitära systemet, med FN i förgrunden, ökar både effektiviteten. Sida bedömer att responsen blivit snabbare än tidigare och att humanitära aktörer har gjort tydliga framsteg när det gäller att förfinna metoderna för att identifiera behov och prioritera responsplaner för att nå människor i störst behov av humanitärt stöd.

En stor andel av de humanitära medlen 2019, 81 procent, betalades ut före utgången av mars¹² för att säkerställa att responsen på kriserna skulle bli så snabb som möjligt. Detta kan jämföras med 75 procent 2018 och cirka 45 procent 2016. Resterande 19 procent av anslaget behöll Sida i en reserv för oförutsedda, alternativt förvärrade, kriser. Tidiga utbetalningar skapar möjligheter för partner att planera verksamheten, säkra upphandlings- och logistikkedjor och en strategisk personalplanering, vilket är en förutsättning för effektiv humanitär respons.

Under 2019 beviljade Sida 89 stöd i den så kallade snabbfinansieringsmekanismen och 52 hemställningar från Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) för hastigt uppkomna eller förvärrade kriser. Bland dem kan stöd till naturkatastrofer som i Moçambique efter cyklonen Idai och översvämningen i Bangladesh nämnas.¹³ En uppföljningsresa till Moçambique och Zimbabwe visade bland annat att det var särskilt viktigt att nå ut genom civilsamhällesorganisationer eftersom multilaterala organisationer hade problem att nå ut i de drabbade områdena. Användningen av snabbfinansieringsmekanismen var i det avseendet central för att lindra nöd.¹⁴

Sida bidrog också till FN:s humanitära landfonder i 18 kriser tidigt under året. Ett stort mervärde är fondernas förmåga att snabbt kunna allokera medel till kritiska gap i den humanitära responsen.

OCHA har tillsatt en senior jämställdhetsrådgivare och förtydligat sitt ansvar för att Central Emergency Response Fund (CERF), lokala humanitära fonder samt de årliga behovsbedömningarna och FN-samordnade responsplanerna integrerar jämställdhet. Frågor kring bättre integrering av

¹² Unit 4 Business, Saktransaktioner, utfall perioden 201901-201903 mot anslag.

¹³ Se hemställningar från MSB i ärende 19/000838. Tillgänglig på:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=DMS.Case.Details.Simplified.61000&recno=232344&module=Case&subtype=61000>

¹⁴ Reserapport. Tillgänglig i Dox: <http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2574924&redirect=true>

jämställdhet och OCHA:s kapacitet i fält har lyfts av Sverige i dialogen med OCHA, som uppmanat medlemmar i OCHA Donor Support Group (ODSG) att starkare lyfta frågor kring jämställdhet. Det är också positivt att den nya gender- och åldersmarkören nu blivit obligatorisk för alla insatser som ingår i responsplanerna, något som Sida krävt av NGO-partner sedan riktlinjerna reviderats under 2018.

Exemplen på rapporterade resultat kan göras mycket långa. Resultaten visar att såväl multilaterala aktörer som NGO:er har förmåga att nå ut snabbt till ett stort antal människor i behov.

Tidigare har trafikljuset markerats rött, med hänvisning till att den humanitära situationen förvärras. Nu är den ändrad till grön med grund i en bedömning av resultaten av Sidas stöd.

Portfölj

Alla Sidas strategiska humanitära partner återfinns i portföljen. Sammanlagt 22 insatser bidrar till målet med utbetalningar på 2 504 MSEK.

Sidas årliga humanitära krisanalyser mynnar ut i beslut om stöd till ett urval av partner som är bäst lämpade att möta de utmaningar som karaktäriserar varje kris. Dessa utgörs av de strategiska partner som Sida sedan tidigare valt ut som lämpliga i en global process. Alla partner är inte aktuella i alla kriser. Sida anser att portföljen fortsatt är relevant och inledde 2019 en utvärdering för att kunna göra en mer genomgripande analys av alla partner och även av ett fåtal potentiella partner.

Sida har beslutat att ge fortsatt stöd till The Gender Standby Capacity Project (GenCap), som finansierar rådgivare till de humanitära landteam som vill ha förstärkt kapacitet för jämställdhetsprogrammering och -analys. Även The Protection Standby Capacity Project (ProCap), som bygger skyddskapacitet globalt och stärker det humanitära systemets skyddsrespons, ingår i portföljen.

Under året genomförde Sida en studie om hur partner integrerar jämställdhet i det humanitära arbetet, som visar att många partner använder könsdisaggregerad data, har bra jämställdhetspolicier men behöver bli bättre på att genomföra genderanalyser och förtydliga internt vad jämställdhetsintegrering innebär för organisationens arbete. Under året ordnade Sida ett webinarier om jämställdhet med alla strategiska partner för att diskutera studien och stärka dialogen ytterligare. Frågor kring jämställdhet inom det humanitära arbetet diskuterades även på Sidas jämställdhetsnätverks möte i Härnösand i september 2019.

Portföljen innehåller även stöd till FN:s samtliga humanitära landfonder. Under 2019 gick 25 % av det totala stödet från fonderna direkt till lokala partner.

3.1.2. Verka för opartiska, intersektoriella, samordnade och globalt jämförbara behovsbedömningar

Strategimål

Sidas krisanalyser och det humanitära stödet utgår i stor utsträckning från FN-ledda behovsbedömningar och responsplaner, EU:s INFORM-index och andra globala verktyg. De har brister och är inte alltid helt jämförbara, men är viktiga verktyg för att i så hög utsträckning som möjligt göra opartiska bedömningar. Sida bedriver påverkansarbete för att verktygen, framför allt de som OCHA ansvarar för, ska vara intersektoriella, samordnade och globalt jämförbara.

Sidas allokeringsmodell¹⁵ med fokus på den centrala humanitära principen om opartiskhet, är fortsatt Sidas viktigaste verktyg för behovsbaserat stöd till de mest utsatta. Sidas krisanalyser (totalt 19 under år 2019) möjliggör en opartisk fördelning av medel till organisationer som genomför humanitär verksamhet i kriser och konflikter.¹⁶ Sidas modell har uppmärksammats internationellt och andra aktörer har inspirerats av Sidas arbetssätt. På så sätt kan Sida verka för att andra humanitära aktörer i högre utsträckning fattar opartiska beslut baserat på behov.

Portfölj

Portföljen inom detta område är liten, men strategisk. Tre insatser ingår med utbetalningar på 36 MSEK. Här ingår framför allt stöd till OCHA för samordning av det humanitära arbetet, som bidrar både till bättre samordning och till gemensamma behovsbedömningar.

3.1.3. Stödja långsiktighet i planering och finansiering, särskilt i utdragna eller återkommande kriser

Strategimål

Sidas partnerorganisationer har under 2019 fått stöd för sammanlagt 34 fleråriga insatser, uppgående till 184 MSEK. Flera olika internationella studier¹⁷ pekar på att flerårig finansiering kan ge positiva resultat i form av mer välplanerade program, vilket i förlängningen kan ge större effekt för krisdrabbade människor.

Sida har också valt att ingå avtal om så kallat Programstöd (Programme Based Approach, PBA) till tre organisationer, Action Against Hunger, Norwegian Refugee Council och International Rescue Committee, vilket ytterligare förväntas förbättra partnerorganisationernas planering och effektivitet och bidra till målet. Insatserna ingår i en pågående utvärdering av våra partner.

Samtidigt är de flesta humanitära aktörers verksamhet kortsiktig, även i utdragna kriser. Det finns rum för bättre planering och samverkan med långsiktiga aktörer.

Jämför även skrivningen under mål 3.1.4.

Portfölj

Som nämns ovan får flera av Sidas strategiska partnerorganisationer fleråriga stöd och/eller programstöd. Alla redovisas dock inte under detta mål finansiellt, vilket gör bilden skev. Endast fyra

¹⁵ Sida's Humanitarian Allocation 2018 – Process Methodology Criteria and Outcome FINAL (March 2018)

¹⁶ Krisanalyserna publiceras på Sidas hemsida: <https://www.sida.se/Svenska/sa-arbetar-vi/vara-verksamhetsomraden/humanitart-bistand/pagaende-humanitara-kriser/>

¹⁷ Se exempelvis 1) Humanitarian Policy Group, "Multi Year Humanitarian Funding", 2019; 2) NRC/OCHA, "Living up to the promise of multi-year humanitarian funding", 2017; 3) FAO/NRC/UNDP, "Financing the nexus-Gaps and opportunities from a field perspective", 2019.

stöd är kopplade till målet i Sidas system med utbetalningar på 48 MSEK. De totala utbetalningarna kopplade till fleråriga stöd eller programstöd till NGOer är däremot nära 800 MSEK under perioden 2018–2019.

Sida bedömer att de fleråriga insatserna och programstöden ger ökad förutsägbarhet för genomförande organisationer och ökade möjligheter att länka humanitära insatser till mer långsiktiga program. Sida vill dock göra en djupare analys av effekterna av den typen av stöd innan en ökning av den här typen av stöd sker. Portföljen skulle kunna utvecklas något för att säkerställa att de mest strategiska valen görs för att nå målet.

3.1.4. Öka flexibiliteten hos partnerorganisationer och öka självbestämmande hos krisdrabbade människor genom bl.a. stöd till lämpliga finansieringsmekanismer

Strategimål

Sida har genom de fleråriga stöden, programstöden, de mjukt öronmärkta stöden, snabbfinansieringsmekanismen och de oallokerade stöden bidragit till att öka flexibiliteten hos partnerorganisationer. Sida finansierar också ett flertal insatser som exempelvis använder sig av kontantstöd i olika former, vilket bidrar till att öka självbestämmande hos krisdrabbade människor.

Sida har under strategiperioden ökat fokus på flexibel humanitär finansiering för att skapa förutsättningar för ett behovsbaserat bistånd i kontexter där behoven snabbt förändras. Sida bidrag till FN:s humanitära landfonder¹⁸ är ett exempel där största delen av stödet betalades ut redan första kvartalet i syfte att underlätta för fonderna att snabbt påbörja eller skala upp humanitär verksamhet.

Det oallokerade stödet till humanitära landprogram stärktes, främst genom FN-organisationer och Internationella Rödakorskommittén, bidrog till flexibilitet att snabbt, ofta inom 1–2 dagar, allokera medel efter ansökan till Sida. Detta möjliggör ökad möjlighet att anpassa program utefter både behov och drabbade människors deltagande.

Under 2019 har övergången **från projekt- till programbaserat stöd** med Norwegian Refugee Council (NRC), International Rescue Committee (IRC) och Action Against Hunger (ACF) fortsatt.¹⁹ Det flexibla programbaserade stödet hjälpte NRC att stärka sin kapacitet att svara upp mot snabbt uppkomna kriser. Exempelvis kunde NRC i samband med torka i Afghanistan både snabbt sätta igång sin respons och snabbt skala upp arbetet när krisen uppstod medan nya medel mobiliserades från andra givare.²⁰ I Nigeria kunde IRC anpassa sin nutritionsrespons och nå ett större antal barn tack vare det flexibla programbaserade stödet. Enligt organisationerna själva, skapar flexibiliteten bättre förutsättningar för att program ska kunna ändras och justeras utefter de krisdrabbade människornas åsikter, prioriteringar och behov.

¹⁸ Country Based Pooled Funds, Ärendenummer 16/000027

¹⁹ IRC humanitarian multiyear agreement 2018–2020, Ärendenummer: 17/001241; Action Against Hunger: Humanitarian Support 2018–2020, Ärendenummer: 17/001261

²⁰ NRC Annual Report 2019. Tillgänglig på: <http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2506426&redirect=true>

Alla NGO-partner har även tillgång till Sidas *Rapid Response Mechanism* (RRM) som skapar möjlighet att snabbt agera i förhållande till nya eller försämrade humanitära situationer. Under 2019 betalades 89 RRM-stöd ut.

Portfölj

Portföljen som sorterar under målet är relativt liten (fyra insatser med utbetalningar på 115 MSEK²¹) och flera av insatserna som nämns ovan är inte i huvudsak kopplade till detta mål. De fleråriga insatser som Sida beslutat om, programstöden, samt de mjukt öronmärkta stöden till FN-organisationerna (endast öronmärkning till kris) bidrar till flexibilitet hos partnerorganisationerna.

Eftersom många insatser bidrar till målet, även om de inte formellt sorterar under målet har Sida valt att markera portföljens trafikljus som grönt.

3.1.5. Förbättra förutsättningar för resiliens och riskreducering samt stärka samarbetet med utvecklingsaktörer inom detta område

Strategimål

För att bidra till målet intensifierade Sida ansträngningarna för att öka samverkan mellan humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete under 2019. Detta var det näst största målet under stödområdet i utbetalningar (237 miljoner kronor). Men ett omfattande arbete genomfördes även utan finansiella stöd i form av samverkan internt och med metodutveckling. Arbetet bidrar till att effektivisera humanitär respons och tidigt lägga grunden för hållbar utveckling i kriser och katastrofsituationer.

Fler exempel på samverkan mellan humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete finns bland annat i Sudan. Där finansierade Sida WFP för att bedriva långsiktiga insatser mot undernäring, motståndskraft och klimatanpassning parallellt med humanitära livräddande insatser.²² Snabb utbetalning av humanitära medel bidrog till att Sida kunde besluta om en treårig insats 2019 via ett annat anslag.²³

Det humanitära stödet kan kopplas till flera av de insatser som genomförs inom Sidas utvecklingsbistånd. Till exempel innehåller Sidas stöd till UNFPA viktiga komplement till de humanitära skyddsinsatserna för kvinnor och ungdomar. Även utvecklingsinsatser som exempelvis ett stöd som syftar till efterlevnad av civilas rättigheter och skydd samt respekt för internationell humanitär rätt i Jemen och minröjningsinsatser i Irak har tydliga kopplingar till behov som det humanitära stödet identifierat.

²¹ Samarbete med Norwegian Refugee Council, International Committee of the Red Cross, Islamic Relief och International Rescue Committee.

²² Dox: 017340/18 och 018491/18

²³ Insatsnummer: 13259 – WFP Resilience Sudan

Efter cyklonen Idai i Moçambique främjades en övergång från humanitär respons till mer långsiktigt samarbete genom strategisk samverkan mellan det arbete som vi bedriver inom ramen för den humanitära strategin och landstrategin för Moçambique.²⁴ I Sahelregionen finansierar den humanitära strategin treåriga insatser mot extrem undernäring, men Sida bygger samtidigt resiliens genom att finansiera FAO och insatser som främjar jordbruket med medel från de geografiska strategierna. Sammantaget bidrar projekten till miljömässig hållbarhet inom lantbruk och boskapsuppfödning på ett sätt som ökar motståndskraft mot effekterna av klimatförändringar och bidrar till minskad konflikt. Uppföljning visar också att tillgången till mat har ökat där projektet genomförts.²⁵

Miljö- och klimataspekter är centrala i flera humanitära insatser, i synnerhet efter den första mest akuta fasen. För att minska negativ miljö- och klimatpåverkan orsakad av flyktingläger finansierade Sida bland annat ett projekt där gas används för matlagning, där totalt 96 000 gaskök distribuerats enbart under 2019.²⁶ Det gör att man inte behöver använda lika mycket ved från de skövlingshotade skogarna runt flyktinglägren i Cox's Bazaar i Bangladesh. Sidas erfarenheter från denna insats kommer nu att användas för att utveckla bättre lösningar, specifikt för att tillgodose energibehov för matlagning i humanitära kriser.

Utöver de insatser där resiliens (motståndskraft, återhämtnings- och anpassningsförmåga mot kriser och katastrofer) integrerats, finansierade Sida 2019 34 fleråriga humanitära projekt vars syfte är att främja resiliens hos målgruppen. Dessa insatser ger ökad förutsägbarhet för genomförande organisationer, ökade möjligheter att länka humanitära insatser till mer långsiktiga program och bättre förutsättningar för en kontrollerad utfasning av humanitärt stöd. Det senare kan exempelvis handla om att gå från humanitära kontantstöd till sociala trygghetssystem eller lägga grunden för tidiga utvecklingsinvesteringar.

Portfölj

Portföljen inom målet är relativt omfattande. 14 partner ingår. Sida har lagt relativt stor vikt vid dialog kring detta område och bedömer att såväl kompetens och kvalitet som engagemang har höjts de senaste åren. Sedan 2017 har portföljens storlek ökat från 177 miljoner till 237 miljoner kronor.

I enlighet med Sidas nya riktlinjer för NGO:er efterfrågas systematiskt redogörelse för hur de bidrar till ökad resiliens hos målgrupperna. Huvudansvaret för katastrofriskreducering vad gäller naturkatastrofer ligger till exempel i Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser 2018–2022, men också i regionala strategier och landstrategier då detta bedöms göras bäst inom det mer långsiktiga utvecklingssamarbetet. Givet den ökade prioritet som området fått under strategiperioden finns dock skäl att ytterligare se över portföljen för att stärka arbetet.

²⁴ Insatsnummer: 13625 – Early Recovery Post Idai and drought (phase 2)

²⁵ Insatsnummer: 12449 – FAO Increased Resilience of Vulnerable People Affected by Climate Variables

²⁶ Dox: <http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2546522&redirect=true>

3.2 Stödområde 2: Ökat skydd för krisdrabbade människor samt ökad respekt för humanitära principer och internationell humanitär rätt

Sida bedömer att arbetet för att ge skydd åt krisdrabbade människor har gett goda resultat 2019. Men överlag går utvecklingen mot dessa mål endast delvis framåt. Arbetet med att verka för att öka respekten för den internationella humanitära rätten (IHL) och de humanitära principerna är utmanande då rätten i många fall inte respekteras i de konflikter som pågår. Liksom inom övriga stödområden svarar flera partner upp mot mer än ett mål samtidigt.

3.2.1 Minskad risk och sårbarhet för krisdrabbade människor samt ökad respekt för humanitära principer och humanitär rätt

Strategimål

Flera av våra stöd 2019 gick till organisationer med specifika skyddsmandat, bland annat Internationella Rödakorskommittén (ICRC), UNHCR och Unicef. Genom dem erhöll hundratusentals krisdrabbade människor skydd och stöd i humanitära kontexter, exempelvis i Myanmar/Bangladesh, Nigeria, Sydsudan och Syrien.

Det finns en rad exempel på insatser som bidragit till minskad risk och sårbarhet för krisdrabbade människor. Genom insatser riktade till konfliktdrabbade pojkar och flickor i Irak bidrog exempelvis Rädda Barnen till att 75 procent av de deltagande barnen visade en ökning av psykosocialt välmående.²⁷

Inom ramen för IRC:s strategi 2020 har säkerhet (safety) etablerats som ett nyckelmålsområde och en prioritering för programmering, något som Sida ser som ett viktigt steg mot att säkerställa att man bidrar till ökat skydd för människor i humanitära kriser. I Nigeria har detta lett till att samtliga sektorer säkerställt att skydd genomsyrar verksamheten i högre grad än tidigare. Under ett fältbesök till Nigeria i december 2019 kunde Sida exempelvis konstatera att skydd inkluderats som en del av verksamheten i IRC:s hälsocenter.

Oxfam är en annan partner som har stärkt sin kapacitet att bidra till att minska utsatta människors utsatthet vad gäller skyddsrisiker. Organisationens skyddsteam i olika kontexter ger stöd till kollegor som arbetar inom andra sektorer för att säkerställa att skyddsrisiker identifieras samt att insatser bidrar till att minska dessa.

Många fler exempel finns.

Arbetet med att stödja respekten för internationell humanitär rätt (IHL) har fortsatt och i viss mån expanderat under 2019. Genom stöd till Diakonia bidrog vi till ökad IHL-kapacitet hos flera lokala aktörer och humanitära samordnare i Mellanöstern för att förbättra möjligheterna att förhandla om

²⁷ Rädda barnen, 2019, *Annexes to Annual Report to Sida HUM 2018*, s. 3, 16–18

humanitärt tillträde samt bedriva påverkansarbete för skyddsfrågor. Stödet bidrog bland annat till att underlätta OCHA:s dialog med parter i Syrienkonflikten gällande barnsoldater.²⁸

Inom arbetet med IHL var Sidas stöd till ICRC betydelsefullt. ICRC:s arbete med IHL är både operativt och normativt, och bidrar till att öka kunskap om och respekt för krigets lagar. ICRC dokumenterar och följer upp kränkningar av IHL, utbildar väpnade aktörer och utvecklar det normativa, folkrättsliga ramverk som IHL utgör.

Flera partner levererar bra, men globalt behöver mer göras för att säkerställa att skyddsfrågor får en än mer central roll i det humanitära arbetet och respekten för IHL är sviktande. Därav blir trafikljuset gult.

Portfölj

Portföljen innehåller 13 partner med utbetalningar på 406 MSEK. Flera av dem har specifika skyddsmandat, som nämnts ovan. ICRC är en nyckelorganisation för det globala arbetet med IHL. Utöver dessa gav vi stöd till ett flertal organisationer som bedriver specifika skyddsinsatser, såsom Norwegian Refugee Council (NRC), International Rescue Committee (IRC), Oxfam och Rädda Barnen. Portföljen är mycket relevant och med stora skyddsbehov kommer den att vara fortsatt relevant.

3.2.2 Säkerställa värdighet och fysisk säkerhet för människor som utsatts för våld och övergrepp

Strategimål

Sida har sedan 2018 genomfört en särskild satsning på att granska och föra dialog med strategiska samarbetspartner om hur de integrerar skyddsfrågor i den övergripande humanitära responsen för att bidra till att minska de risker som krisdrabbade människor ställs inför. Dialogen med NRC har exempelvis bidragit till att organisationen nu ser över sin roll vad gäller skydd och att de tagit fram en ”Protection Roadmap”²⁹ för arbetet framåt. Av möten med organisationen och i rapporteringen har vi dragit slutsatsen att NRC har påbörjat arbetet med att omprioritera programmeringen på ett sätt som tyder på att de nu integrerar skyddsfrågor mer systematiskt.

Under flera år har vi även gett stöd till och fört dialog med World Food Programme (WFP) för att ta fram en global skyddspolicy och en strategi för att integrera skydd och ansvarsutkrävande i verksamheten, inklusive datainsamling av skyddsrelaterade frågor. Vi bedömer att vi bidragit starkt till

²⁸ Länk till årsrapport:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.61000&recno=1248012&module=Document&VerID=1247778&subtype=61000>

²⁹ Protection Roadmap, tillgänglig i Dox:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.61000&recno=1287855&module=Document&VerID=1287554&subtype=61000>

att WFP allt mer inkluderar skydd i den operativa verksamheten och till att WFP ökat sin budget för sitt arbete med skyddsfrågor.³⁰

Genom stödet till The Alliance for Child Protection in Humanitarian Action³¹ har en ny version av standarder för skydd för barn tagits fram.³² Den lanserades 2019 och är ett centralt verktyg för att stärka samordning, förbättra programkvalitet och tydliggöra grundprinciper för aktörer som jobbar med skydd av barn.

Personer med funktionsnedsättningar, speciellt kvinnor och barn, är ofta särskilt utsatta i kriser, vilket uppmärksammas allt mer. ECHO har publicerat operativa riktlinjer, och Sida bidrog i ett tidigt skede till nya IASC-riktlinjer om funktionsnedsättning i humanitära kriser.³³ Våra studier om hur partner arbetar med funktionsnedsättning från 2018 har legat till grund för fördjupad dialog i dessa frågor under 2019. Studien visar att fler partner i behovsbedömningar samlar in data om personer med funktionsnedsättningar men att det behövs mer kapacitet i fält för att kunna anpassa programmen. Det är också generellt mer fokus på fysiska handikapp än intellektuella och kognitiva svårigheter, som oftast är mer stigmatiserade.

Under 2019 finansierade Sida flera riktade metodstöd som syftar till att stärka det humanitära systemets övergripande kapacitet inom skydd. Ett av stöden går till InterAction som syftar till att stötta organisationer i tre länder (Nigeria, Myanmar och Irak) att i högre utsträckning reducera skyddsrisiker. Uppföljning av insatsen i Nigeria visar att InterAction bistår humanitära aktörer med konkret stöd i att adressera skyddsrisiker.³⁴ Bland annat har nya forum för att samordna skyddsinsatser identifierats för att bättre hantera komplicerat skyddsarbete.

Rädda Barnen rapporterar positiva resultat av sitt arbete med att öka ungdomars engagemang för att stärka skydd för barn genom ungdomsklubbar i Libanon, DR Kongo, Jemen och Sudan. Ungdomarna kunde framgångsrikt nå ut till både jämnåriga och andra i sina samhällen för att öka kunskap om skydd för barn i konfliktsituationer.

Precis som med målet ovan, levererar flera bra resultat, men globalt behöver mer göras för att säkerställa att skyddsfrågor får en än mer central roll. Därav blir trafikljuset gult.

Portfölj

Portföljen innehåller 7 insatser som finansieras med 358 MSEK. Denna statistik är dock något

³⁰ Dokument 035124/19 (e-post) ger exempel på ökat fokus på skyddsfrågor inom WFP. Tillgängligt i Dox: <http://dox.sida.se/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.61000&recno=1287405&module=Document&VerID=1287104&subtype=61000>

³¹ Insatsnummer: 10379 Ärende: 16/001399 Dokument: 008339/19

<http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2428808&redirect=true>

³² <https://alliancecpha.org/en/system/tdf/library/attachments/summary-en.pdf?file=1&type=node&id=35094>

³³ Tillgänglig på: <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-task-team-inclusion-persons-disabilities-humanitarian-action/documents/iasc-guidelines>

³⁴ Reserapport Nigeria 1-11 december 2019. Tillgänglig på <http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2610154&redirect=true>

missvisande eftersom skyddsfrågor är integrerade i många insatser. En stor del av stödet går till UNHCR som är en av de organisationer som har ett omfattande skyddsmandat. Här återfinns också bland annat Norwegian Refugee Council (NRC) och International Rescue Committee (IRC).

Genom stöd till arbete inom flykting- samt internflyktmottagandet har Sida bidragit till att hundratusentals flyktingar erhöll skydd och stöd i flyktingkriser som till exempel Rohingyakrisen i Myanmar/Bangladesh, Nigeriakrisen, Sydsudankrisen och Syrienkrisen.³⁵ Skyddsinsatser, i kombination med stöd till UNICEF och WFP, främjade en holistisk och multispektoriell respons där mat, vatten och sanitetslösningar erbjöds samtidigt som man eftersträvade att bidra till ökat skydd för drabbade människor. UNHCR har ett särskilt ansvar som samordnare av skyddsklustret, men även som co-lead i klustren för shelter och samordning och hantering av flyktingläger. I portföljen finns också insatser i samarbete med Islamic Relief, Plan och metodstöd till Overseas Development Institute.

Portföljen är fortsatt relevant.

3.2.3 Minskad förekomst av sexuellt och könsbaserat våld och förbättrade möjligheter att ge stöd till de som drabbas av våld

Strategimål

Under senare år har den humanitära responsen vad gäller sexuellt och könsbaserat våld (SGBV) utvecklats och förbättrats och problematiken har fått mer uppmärksamhet både globalt och i specifika humanitära kontexter. Globala initiativ har lanserats för att adressera de utmaningar och behov som SGBV ger upphov till, såsom ”*Call to Action on Protection from Gender-based Violence in Emergencies*” som Sverige lanserade tillsammans med Storbritannien 2013. Ökat fokus på SGBV bidrog också till åtaganden under World Humanitarian Summit 2016 och den resolution gällande SGBV som antogs av stater parter till Genèvekonventionerna och rödakors- och rödahalvmånerörelsen. I maj 2019 organiserade Norge för första gången en givarkonferens med fokus på ett tematiskt område, nämligen SGBV.³⁶

Flera projekt adresserar SGBV. Bland annat rapporterar Rädda Barnen framgångar med arbete i Jemen, DR Kongo, Sudan och Libanon för att skapa forum där kvinnor och män samarbetade för att öka kunskap om SGBV och hur det kan motverkas, även om genomförandet i flera fall kantas av stora utmaningar. Arbetet bidrog också till att barnskyddsnätverk på lokalnivå i högre utsträckning inkluderades i myndigheters respons- och remitteringsprocesser.

Mycket kvarstår dock att göra för att reducera antalet människor som utsätts för SGBV, och för att säkerställa att de som utsatts får det stöd de behöver och har rätt till. En av utmaningarna är att många av de humanitära insatserna som inriktar sig på SGBV framför allt fokuserar på att ge stöd och assistans till de som redan utsatts. Insatser som fokuserar på att reducera risk och utsatthet på ett

³⁵ Humanitarian support to UNHCR in UN Consolidated and Emergency Appeals, Ärendenummer: 17/001258, 19/000419

³⁶ Se sammanfattning av Oslokonferensen här: https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/humanitarian-efforts/sgbv_statement/id2666966/

effektivt sätt behövs i mycket större utsträckning. Detta är inte bara fallet vad gäller SGBV utan för skydd överlag. Det är också ett skäl till att trafikljuset är makerat gult.

En viktig del i att minska utsatthet är att bygga upp kapacitet och kunskap inom andra sektorer än skyddssektorn i hur man inom exempelvis WASH, livelihood-insatser, och matstöd kan bidra till att människor inte tvingas utsätta sig för risker. Det är också viktigt att komma ihåg att både män och kvinnor utsätts för sexuellt våld och att det kan vara än mer stigmatiserande för män.

Portfölj

Sidas portfölj av skyddsinsatser, som inkluderar SGBV-insatser, har utvecklats under de senaste två åren med målsättningen att strategiska partner arbete i större utsträckning ska bidra till att reducera risker och utsatthet. Dialog med strategiska partner om vikten av att sätta skydd i centrum och i så stor utsträckning som möjligt integrera skydd i genomförandet av det humanitära biståndet förs kontinuerligt. Stöd till InterAction sedan 2019 har möjliggjort en mer konkret och fokuserad ansats i Nigeria och Myanmar att stärka humanitära aktörers kapacitet vad gäller att uppnå skyddsmål (protection outcomes), dvs. en reduktion i de risker och hot som den drabbade befolkningen står inför samt stärkande av människors kapacitet att själva bidra till ökat skydd. InterActions insats inkluderar en särskild komponent med fokus på SGBV där målsättningen är att identifiera metoder, tillvägagångssätt och strategier som är effektiva när det gäller att förebygga SGBV. En annan viktig kapacitetshöjande insats är Sidas stöd till MSB:s pool av experter inom SGBV sedan 2018 från vilken personal kan sekonderas till i huvudsak FN-systemet i humanitära kriser.

Viktiga aktörer vad gäller den operativa verksamheten med fokus på SGBV är bland annat UNHCR, ICRC och IRC. Mellan 2011–2018, gav Sida stöd till UNHCR som har bidragit till den uppdatering som gjorts av organisationens strategi för arbete med SGBV, och till framtagandet av verktyg och metoder för att på ett genomgripande sätt mainstreama SGBV i organisationens operativa verksamhet. Ett resultat av detta är att den större delen av UNHCR:s operativa verksamhet nu inkluderar både förebyggande av, och stöd till människor utsatta för denna typ av våld.

En granskning om Sidas stöd till psykisk ohälsa visade att många psykosociala insatser riktas till offer av SGBV, framför allt samtalsstöd och insatser som kallas psykosocial första hjälpen.

ICRC utgör den absolut främsta skyddsaktören i väpnade konflikter. ICRC arbetar bland annat med regeringen i humanitära kriser för att säkerställa att relevant lagstiftning finns och för dialog med de stridande parterna i konflikten om deras skyldigheter under internationell humanitär rätt. En multidisciplinär ansats används för att svara upp mot den rad behov som uppstår till följd av sexuellt våld. Sidas humanitära stöd till IRC sedan 2011 har möjliggjort verksamhet med fokus på förebyggande av och stöd till människor drabbade av genderbaserat våld i närmare 20 länder. Till exempelvis i Irak där drabbade kvinnor och flickor bistods med stöd genom bland annat mobila enheter och organisationens ”samhälls-center” (Women and Girls Community Centres), eller i Sydsudan där drygt 60 000 överlevare från genderbaserat våld erbjöds psykosocialt stöd mellan 2017–2018. IRC har också fått stöd från Sida för en utvärdering av åstadkommande och framgångar uppnådda inom ramen för Call to Action on Protection from GBV in Emergencies där man fann att

detta initiativ har haft en katalytisk effekt gällande förändringar som ökat effekten av de insatser som haft som mål att förebygga och svara upp mot konsekvenserna av genderbaserat våld.³⁷

Sammantaget är portföljen väl sammansatt för att bidra till målet.

3.2.4 Förbättra möjligheterna till säkerhet och obehindrat humanitärt tillträde till krisdrabbade människor

Strategimål

Tillträdesfrågorna är mycket komplicerade. Utmaningarna är mest accentuerade i mer våldsdrabbade regioner inom konfliktdrabbade länder, i områden under belägring och i regioner där väpnade grupper verkar, särskilt om de senare terroristklassats.

Flera humanitära aktörer upplever utmaningar med att ta större hänsyn till utvecklings- och fredsrelaterade mål utan att detta får konsekvenser för hur man som humanitär aktör uppfattas i förhållande till oberoende, opartiskhet och neutralitet, särskilt i konfliktmiljöer. Det riskerar i sin tur att påverka operativa humanitära organisationers tillträde till människor i nöd.

Genom stöd till väletablerade och välrenommerade, principfasta humanitära aktörer som ICRC, NRC, IRC som ofta framgångsrikt förhandlar om tillträde möjliggör Sida förbättrat tillträde, även om utmaningarna ofta är svåra. Utbildningsinsatser genom ATHA (Advanced Training Programme on Humanitarian Action) har bidragit med stärkt kapacitet att exempelvis förhandla om tillträde.

OCHA har som oberoende facilitator agera å det humanitära systemets vägnar i samtal med myndigheter och militär, till exempel förhandla om humanitärt tillträde.

En central fråga 2019 har varit det fortsatta arbetet med att främja IHL även vid användning av nya teknologier för krigföring och cyberkrigföring. ICRC och Sida har också lagt vikt vid att söka säkerställa att internationella och nationella terrorismhanteringsåtgärder inte underminerar möjligheter att bedriva principfast humanitärt arbete med utgångspunkt i IHL. Även bland andra NRC har engagerat sig i denna frågeställning.

Sida bedömer att utvecklingen inte går åt rätt håll vad gäller hur terrorismhanterings- eller sanktionsåtgärder som påverkar humanitär verksamhet.

Portfölj

Fyra insatser om totalt 129 MSEK finansieras inom målet. ICRC är den största samarbetspartnern med stöd på 82 MSEK. Precis som inom många andra områden så har inte all verksamhet som relaterar till målet kodats under den här rubriken i Sidas system, vilket gör statistiken missvisande.

Genom stöd till Diakonia bidrog Sida till ökad kapacitet hos flera lokala aktörer och humanitära samordnare i Mellanöstern för att förbättra möjligheterna att förhandla om humanitärt tillträde samt bedriva påverkansarbete för skyddsfrågor.

³⁷ Ärende i Dox: 13/001269

Som framgår av texten ovan finns tillträdesfrågorna högt på agendan för humanitära aktörer och alla partner bidrar i någon mån till målet.

Portföljen är relevant, men det finns utrymme för att stärka arbetet ytterligare.

3.2.5 Ökad kunskap om internationell humanitär rätt och humanitära principer

Strategimål

Den internationella humanitära rätten respekteras inte i önskvärd grad. Genom samarbete med flera strategiska partner har ett stort antal humanitära aktörer förbättrat sina kunskaper, vilket också får effekt på möjligheterna att påverka konfliktparters kännedom och respekt för IHL.

Samtliga humanitära partner hänvisar regelbundet till de humanitära principerna som utgångspunkt för all sin verksamhet. Samtidigt finns en viss variation mellan (och inom) organisationer i vilken utsträckning principerna faktiskt levandegörs genom att vägleda strategiska och operativa beslut och används för att hantera konkreta humanitära dilemman.

Flera tendenser inom det internationella policyklimatet har påverkat partner möjligheter att verka och framstå som neutrala och oberoende. Hit hör expanderande antiterrorlagstiftning, där en eller flera parter i en konflikt kriminaliseras. Det har också andra indirekta konsekvenser såsom att partner kan tänkas begränsa sina aktiviteter i områden där listade och sanktionerade väpnade grupperingar befinner sig, en ökad administrativ belastning av humanitära organisationers verksamhet då andra givare ställer nya typer av krav på partner som inte är i linje med en principfast humanitär verksamhet ("vetting"-procedurer, geografiska restriktioner etc). Det kan också innebära en tilltagande vilja att integrera humanitära insatser med bredare policymål, inte minst fred, men också utvecklingsinsatser.

Många partner brottas internt med hur dessa förväntningar kan förenas med upprätthållandet av den egna organisationens humanitära (icke-politiska, oberoende) karaktär, särskilt i en situation där staten utgör en part i en intern väpnad konflikt. Sidas utgångspunkt är att en tilltagande och hälsosam öppen debatt kring principerna signalerar att partner och givare tar dessa frågor på allvar och utgör i sig sannolikt den bästa vägen till att säkerställa att principerna upprätthålls.

Portfölj

Vad gäller IHL så stödjer Sida både aktörer som inriktar sig *direkt* på konfliktparternas kännedom om och respekt för IHL (t ex ICRC och OCHA) och aktörer som *indirekt* arbetar för utökad hänsyn till IHL genom att fokusera på humanitära aktörers kapacitet att främja IHL i sin dialog med konfliktparterna (t ex Diakonia/IHL och ATHA).

Portföljen innehåller endast tre insatser om totalt 127 MSEK. Det är dock strategiskt viktiga partner som har stora möjligheter att öka kunskap, som ICRC, ATHA (Advanced training Program on Humanitarian Action) och Diakonias program om internationell humanitär rätt.

Portföljen är fortsatt relevant, men kan utvecklas. Det bör påpekas att fler partner arbetar med frågan än de som ingår i portföljen enligt Sidas system.

3.3 Stödområde 3: Ökat inflytande för krisdrabbade människor

Inom stödområdet ingår 4 mål. Dessa är i många fall överlappande. Sida väljer därför att göra en övergripande resultatgenomgång av stödområdet och dess portfölj, men inte fördjupa analysen i varje delmål. Trafikljusbedömningar finns för samtliga mål.

Utveckling mot strategimål

Sidas partner ska säkerställa att krisdrabbade människor får inflytande över hur humanitära insatser utformas och genomförs. Komponenter för interaktion med och återkoppling från berörda kvinnor, män, flickor och pojkar finns i de flesta insatser och var en dialogfråga gentemot bland annat Unicef, UNHCR, ICRC, Svenska kyrkan och Oxfam under 2019.

Sida bedömer överlag att myndighetens humanitära partner har fungerande mekanismer för att fånga upp krisdrabbade människors åsikter och idéer som gör att de kan justera sitt arbete därefter. Sida bedömer att utvecklingen gentemot målen inom detta stödområde över lag var positiv, även om intrycket är att återkopplingen från krisdrabbade människor skulle kunna tas om hand än mer proaktivt och bättre informera programmering.

ICRC:s nya strategi 2019–2022 inbegriper en tydlig förflyttning mot att stärka drabbade människors deltagande i utformning, genomförande och utvärdering i syfte att uppnå mer ändamålsenlig respons. NRC producerar kvartalsrapporter baserade på människors feedback för att kunna integrera dessa i programmeringen. Oxfam har speciella skyddsteam i prioriterade landskontor för att säkra biståndsmottagare inte utsätts för något övergrepp, och kan rapportera om detta skulle hända. De humanitära landfonderna (*Country based pooled funds/CBPF*) verkar för att organisationer som genomför fondernas projekt har integrerat arbetsmetoder för att säkerhetsställa inflytande och öka människors deltagande.

Vad gäller innovativa och tekniska lösningar finns ett exempel inom portföljen som förbättrar möjligheter att nå och inkludera krisdrabbade människor genom digitala lösningar, bland annat i NRC:s och ICRC:s verksamhet.

För att krisdrabbade människors röst ska bättre informera responsen på landnivå driver Sidas partner CHS Alliance exempelvis ett projekt i Tchad i samarbete med Ground Truth Solutions (GTS). Projektet har samlat in data om och synpunkter på den humanitära responsen för att göra den mer träffsäker, effektiv och transparent. Resultaten av studierna har lett till att Tchads humanitära responsplan nu inkluderar mål för att öka ansvarsutkrävandet.³⁸

Sida finansierar ett projekt i Centralafrikanska republiken för att öka kvaliteten på den humanitära responsplanen genom att etablera en mekanism för att ta emot klagomål och samla in data genom fältenkäter och en hotline. Fältstudier initierades för att säkerställa att den krisdrabbade befolkningens röster kommer in i processen när FN tar fram den humanitära responsplanen för 2020. Sida arbetar för att lärande från de två projekten delas med andra givare och FN:s humanitära landteam i andra länder.

³⁸ Chad Community Perception Surveys, Project Narrative Report for the period 1 April to 30 June 2019, CHS Alliance och Ground Truth Solutions, 2019, s. 1-6. Doxnummer: 028052/19 Tillgängligt på: <http://dox.sida.se/GetFile.aspx?fileId=2526538&redirect=true>

Sida ger även ett metodstöd till IRC för att utveckla metoder för att förbättra möjligheten för personer med funktionsnedsättningar ska få ett ökat inflytande. Sida ingår dessutom i expertgruppen för metodarbetet.

CHS Alliance har sedan 2016 bedrivit påverkansarbete och kapacitetsutveckling på global nivå för att fler organisationer ska integrera Core Humanitarian Standard (CHS) i sin verksamhet. Ett resultat är att flertalet humanitära organisationers kapacitet för att förbättra kvaliteten i responsen, baserat på återkoppling och deltagande från krisdrabbade människor, har ökat, framför allt genom utbildningar.³⁹

En del av stödet går också till journalistik som följer humanitära nyheter genom the New Humanitarian (tidigare IRIN News), som fångar upp åsikter, behov och berättelser från krisdrabbade människor. Denna källa till information ska inte underskattas för både ansvarsutkrävande och programmering.

Genom att ge stöd till metod- och policyorganisationer som löpande publicerar sina studier – framför allt Humanitarian Policy Group på Overseas Development Institute (ODI), ALNAP och ICVA har tillgången till information och kunskap om det globala humanitära systemet och vad som ger resultat ökat. Sida bedömer att dessa organisationers arbete har bidragit till att skapa bättre förutsättningar för deltagande och ansvarsutkrävande såväl globalt som på landnivå.

Kontantstöd är ett effektivt sätt att för människor som är i behov av humanitärt stöd att själva avgöra hur stödet kan ge största möjliga nytta. I mars 2019 kom Sverige och sex andra givare överens om gemensamma riktlinjer i arbetet med kontantstöd, i linje med Grand Bargain. Riktlinjerna baseras på tio principer där ansvarsutkrävande, transparens och ett flertal andra komponenter ingår.⁴⁰

Sida har under 2019 också beslutat om en ny garanti i samarbete med Grameen Crédit Agricole Foundation och UNHCR. Insatsen gör det möjligt för krisdrabbade människor att få tillgång till kapital på ett sätt som tidigare varit mycket svårt. Garantin är banbrytande och kan förhoppningsvis få efterföljare eftersom den skapar möjligheter för självförsörjning och vägar ur ett biståndsberoende. Genom det tekniska stöd som ingår även stärks kapaciteten att starta och driva småföretag som möter den efterfrågan och de behov som finns och uppstår lokalt.

Portföljens relevans

Portföljen av specifika insatser som rör stödområdet är relativt begränsad och ett fåtal partner möter de flesta mål inom området. Totalt 10 partner bidrog till målen, inklusive en garanti, med ett totalt belopp på 86 MSEK.

Många partner arbetar med inflytandefrågor och Sida aktivt har stött flera insatser för att stärka arbetet i vissa kontexter. Portföljen har bidragit till ökad kapacitet hos partner att integrera krisdrabbade människors behov men arbetet skulle kunna göras mer systematiskt. Portföljen är således relevant, men skulle kunna göras skarpare.

³⁹ CHS Alliance 2018 Annual Report, s. 11–15 Tillgänglig på: <https://www.chsalliance.org/get-support/resource/chs-alliance-annual-report-2019/>

⁴⁰ Common Donor Approach for humanitarian Cash Programming.

<http://www.cashlearning.org/downloads/common-donor-approach-feb-19.pdf>

Joint Donor Statement on Humanitarian Cash Transfers. <http://www.cashlearning.org/downloads/190329cash-donor-statement.pdf>

3.3.1 Förbättrade förutsättningar för krisdrabbade människor, inklusive de mest utsatta, att utöva inflytande och ansvarsutkrävande vid behovsbedömningar, utformandet av insatser och genomförandet

Strategimål

Portfölj

3.3.2 Ökad kapacitet hos partnerorganisationer för att integrera krisdrabbade människors behov, förutsättningar, rättigheter och prioriteringar i planeringen, genomförandet och uppföljningen av insatser

Strategimål

Portfölj

3.3.3 Ökade förutsättningar för att insatser ska kunna anpassas efter återkoppling från lokalsamhällen

Strategimål

Portfölj

3.3.4 Ökad förståelse för krisdrabbade människors behov och förbättrade möjligheter att nå och inkludera krisdrabbade människor, exempelvis genom innovativa och tekniska lösningar

Strategimål

Portfölj

3.4 Stödområde 4: Stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet

Inom stödområdet ingår 11 mål. Dessa är i många fall överlappande. Sida väljer därför att göra en övergripande resultatgenomgång av stödområdet och dess portfölj, men inte fördjupa analysen i varje delmål. Vår bedömning är att detta inte tillför särskilt mycket värde. Sida har däremot gjort en bedömning av utveckling mot varje mål och relevansen av portföljen med trafikljus.

Sidas stöd till stödområdet går framför allt till verksamhet inom mål 1, ”Förbättra förutsättningarna för effektiv humanitär samordning i fält”, och mål 5, ”Stödja FN:s landfonder och verka för att nationella och lokala responsaktörer får stöd och deltar inom ramen för dessa fonder”. Stödet till dessa mål motsvarar cirka 80 procent av finansieringen i stödområdet.

Utveckling mot strategimål

Sidas bedömning är att det humanitära systemet blir allt mer effektivt och att behovsanalyserna blir allt bättre.

Fortfarande finansieras en hög andel av det humanitära stödet utanför de humanitära responsplanerna och öronmärkning gör att samordningen och responsen ofta brister. Sida har ändå i de flesta fall markerat utvecklingen mot strategimålet som grön, givet att den verksamhet Sida finansierat bidragit till en positiv utveckling i riktning mot målet.

Stöd till den FN-ledda humanitära samordningen i fält utgör även fortsättningsvis en grundbult i Sidas arbete. Sida stödde FN:s humanitära samordningsorgan OCHA:s verksamhet på landnivå och regional nivå liksom UNHCR för samordningen i flyktingsituationer.⁴¹ Sida fortsätter även se till att all finansiering, med få undantag, riktas till insatser inom de samordnade humanitära responsplanerna. Att Sidas stöd till implementering av responsen betalades ut tidigt på året är också betydelsefullt för en effektiv och ändamålsenlig respons.

Sida har arbetat aktivt med genomförandet av Sveriges åtaganden inom den så kallade Grand Bargain-överenskommelsen, som förhandlats fram för att göra systemet mer effektivt. Vi har exempelvis förstärkt vårt arbete med programbaserat stöd till ett urval strategiska partner i syfte att underlätta deras rapportering och bidra till flerårig finansiering och planering.⁴² Detta svarar mot två av Grand Bargains nio arbetsområden. Inom ramen för Grand Bargains olika arbetsströmmar har vi tillsammans med UD också deltagit i de arbetsgrupper som är relevanta för Sverige, för att bidra till att åtagandena genomförs.⁴³

Sverige lyfts av OECD-DAC upp som ett föregångsland när det gäller att ge mångårig och flexibel finansiering som också inkluderar kapacitetsstärkande komponenter. Det är något som minskar kostnaderna och gynnar stärkt kapacitet och effektivitet i det humanitära systemet.⁴⁴

Många av Sidas strategiska partner vidareförmedlar medel till lokala organisationer. Aktörer som Svenska kyrkan, Svenska Missionsrådet och Svenska Röda Korset arbetar specifikt med insatser för

⁴¹ Insatsnummer 11630 (OCHA field coordination 2018-21) och 52040447 (Humanitarian support to UNHCR in UN Consolidated and Emergency Appeals)

⁴² NGO Guidelines for Non-Governmental Strategic Partner Organisations to the Humanitarian Unit at Sida. Tillgänglig i Dox:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=Common.Details.Navigate&module=Document&subtype=61000&recno=1288256&VerID=1287954>

⁴³ Reserapport Grand Bargain – Quality financing (WS 7&8) accelerator workshop. Tillgänglig i Dox:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=Common.Details.Navigate&module=Document&subtype=61000&recno=1276972&VerID=1276678>

⁴⁴ Grand Bargain annual independent report 2019. Humanitarian Policy Group, 2019, s. 2, 34, 41, 45, 51.

Tillgänglig på: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12734.pdf>

att öka lokala organisationers kapacitet och därmed deltagande med stöd av Sida. 25 procent av medlen till de humanitära landfonderna till lokala organisationer.

Sidas dialog med OCHA är väl samordnad med Utrikesdepartementet, som bidrar med kärnstöd till organisationen. Genom dialogen kunde Sverige genom Sida och sitt stöd till de humanitära landfonderna påverka OCHA, att effektivisera det humanitära systemet för att nå en snabbare respons, nå de bäst placerade aktörerna och säkerställa att de humanitära responsplanerna fokuserar på att nå de mest sårbara.⁴⁵

Portföljens relevans

Sida anser att portföljen är relevant. Portföljen har varit relativt stabil över tid och resultaten har varit övervägande goda. Totalt bidrog 17 insatser till målen 2019 med en totalsumma på 554 MSEK.

En stor andel av portföljen består av FN:s landfonder och stöd till OCHA:s landkontor för samordning av den humanitära responsen på landnivå. Men här finns också stöd till andra FN-organ och strategiska NGO-partner. Visst metodstöd finns också på området, inte minst till ICVA (International council of Vouluntary Agencies) som bidrar till flera mål inom stödområdet.

Portföljen för varje enskilt delmål är inte alltid lätt att bedöma. Många insatser bidrar till målen, men sorterar inte alltid under dem i Sidas system. Flera frågor behandlas också inom ramen för dialog och genom Sidas policystyrning gentemot partner, snarare än genom finansiering av insatser. Exempelvis kräver de nya riktlinjerna för civilsamhällesorganisationerna att verksamhet ska bedrivas inom ramen för de humanitära reponsplanerna (3.4.3). Portföljen har markerats med ett grönt trafikljus i för stort sett alla mål, även om insatserna är mycket få eller en del av en insats, eftersom arbetet som helhet ändå bidrar till målet.

3.4.1 Förbättra förutsättningarna för effektiv humanitär samordning i fält

Strategimål

Portfölj

3.4.2 Verka för att de FN-ledda humanitära responsplanerna är strategiska, väl samordnade, har tydliga prioriteringar och om möjligt är fleråriga

Strategimål

Portfölj

⁴⁵ Exempel på kommunikation för effektivitet i det humanitära systemet i relation till OCHA. Joint Donor Letter. Tillgängligt på:

<http://dox.sida.se/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.61000&recno=1287459&module=Document&VerID=1287158&subtype=61000>

3.4.3 Verka för att stöd till FN och civilsamhällesorganisationer utgår till insatser inom de humanitära responsplanerna

Strategimål

Portfölj

3.4.4 Verka för förbättrad FN-samordning och ökad kapacitet för gemensam analys, planering och långsiktiga målformuleringar

Strategimål

Portfölj

3.4.5 Stödja FN:s landfonder och verka för att nationella och lokala responsaktörer får stöd och deltar inom ramen för dessa fonder

Strategimål

Portfölj

3.4.6 Förbättra möjligheterna för ett ansvarsutkrävande för humanitära organisationers kollektiva insatser på landnivå

Strategimål

Portfölj

3.4.7 Lokalt kapacitetsstärkande integreras i genomförandet av det humanitära biståndet

Strategimål

Portfölj

3.4.8 FN och internationella organisationer stärker samarbetet med lokala aktörer

Strategimål

Portfölj

3.4.9 Stödja och stärka lokala och nationella aktörers deltagande inom ramen för kluster- och sektorsamarbetet

Strategimål

Portfölj

3.4.10 Förbättra förmågan hos myndigheter, lokala och nationella organisationer för en effektiv humanitär respons

Strategimål

Portfölj

3.4.11 Öka synergier genom att de humanitära responsplanerna beaktar övergripande nationella utvecklingsplaner och/eller FN:s utvecklingsplan, och vice-versa

Strategimål

Portfölj

4. Implikationer för innevarande strategiperiod

År 2020 är det sista året i strategiperioden. Inga omfattande förändringar kommer därför att göras, utan kraft kommer i stället läggas på att ta fram ett underlag för ny strategi i linje med förväntat uppdrag från UD. I tillägg till vad som framhållits vad gäller rekommendationer och implikationer i den fördjupade strategirapporten följer nedan några punkter värda att nämna och ta i beaktande under arbete med att ta fram ett underlag för ny strategi:

1. Utvärdering av strategiska partner

I mitten av 2020 kommer resultatet av en utvärdering av Sidas strategiska partner att presenteras. Den ligger till grund för framtida partnerval och vägleda val för portföljutveckling, framför allt med sikte på en ny strategiperiod.

2. Fördjupat engagemang kring IHL och respekten för de humanitära principerna

Den internationella humanitär rätten är under hårt tryck. Sida har haft ett starkt fokus på denna fråga och behöver fortsätta att ha det genom globalt påverkansarbete i syfte att få med andra humanitära givare till det principbaserade humanitära biståndet. Sida ska bidra med erfarenheter, kunskap, instrument, metoder och analyser för detta.

3. Konsolidering av metodstödet

Metodportföljen innehåller relativt många partner. Sida kommer att se över vilka partner som är mest relevanta och hur metodstödet bäst ska utformas för att främja måluppfyllelse.

4. Utveckling av nexus-arbetet

Under 2019 anställdes flera nya personer på så kallade samspelstjänster, som syftar till att stärka samspelet mellan långsiktigt utvecklingssamarbete, fredsinsatser och humanitära insatser. Samtidigt skapades nexus-utskottet på Sida HK. Under 2020 kommer arbetet att utvecklas ytterligare.

5. Fleråriga stöd

De senaste åren har antalet fleråriga stöd ökat. Resultaten har varit positiva, men Sida vill fördjupa analysen av effekten av dem och hur de används av partner. Det ska också ställas mot risken att binda upp medel som skulle kunna användas för nya eller förvärrade kriser.

6. Förstärkt uppföljning av miljö och klimat

Miljö- och klimatrelaterade problem fortsätter att skapa ökade humanitära problem. Sida ska förstärka uppföljningen av partner arbete med att integrera miljö- och klimatrelaterade problem i programmering och analys. Sida kommer också, där så möjligt och lämpligt, föra en dialog med partner utifrån effektivitets- samt hållbarhetsskäl se över metoder och ansatser, t ex gällande vatten och sanitet samt energiförsörjning. Flera specifika, innovativa stöd på energiområdet har exempelvis inletts med UNHCR och WFP.

P6 Annex to Strategy Report 2019 for Humanitarian aid 2017-2020

All data in report is per December 31, 2019. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2019: 4 125 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2019: 4 179 580 KSEK

Table 1. Financial Overview 2019 per Area of Support/Objective in Strategy

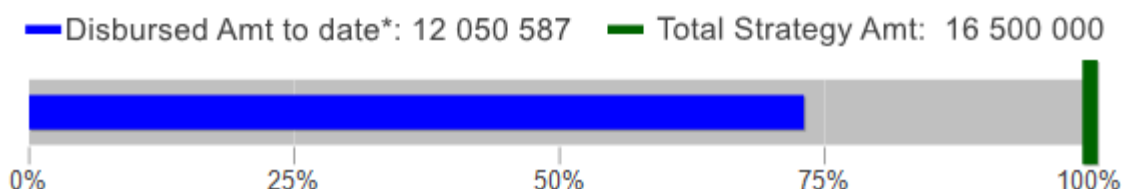
Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2019
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2019 (KSEK)
Humanitarian aid 2017-2020	Total		4 179 580
	Needs-based, rapid and efficient humanitarian response	Meet humanitarian needs of women, men, girls and boys affected by crisis through rapid, efficient and flexible support. Sida will meet specific humanitarian needs, including those of groups in especially vulnerable situations	2 077 578
		Act to ensure non-partisan, inter-sectorial, coordinated and globally comparable needs assessments	35 993
		Support sustainability in planning and funding, especially in protracted or chronic/recurrent crises	48 142
		Increase the flexibility of partner organizations and increase the self-determination of people affected by crisis through, inter alia, support to appropriate financing mechanisms	115 099
		Improve resilience and disaster risk reduction as well as strengthening the cooperation with development actors in this field	227 450
		Total	2 504 264

Increased protection for people affected by crisis as well as greater respect for humanitarian principles and international humanitarian law	Reduced risk and vulnerability among affected populations, especially those most exposed to threat, abuse and violence	387 433
	Ensure dignity and protection for people exposed to violence and abuse	357 592
	Reduced incidence of sexual and gender-based violence, and improved possibilities of providing support to those affected by violence	35 291
	Improve the possibilities of safe humanitarian access to affected populations	128 995
	Increased knowledge of international humanitarian law and humanitarian principles	126 723
	Total	1 036 034
Increased influence of affected populations	Improved conditions for populations affected by crises, including those most vulnerable, to exercise influence and demand accountability during needs assessments, framing and implementing contributions	32 254
	Increased capacity of partner organizations to integrate needs, preconditions, rights and priorities in planning, implementation and follow-up of contributions, of populations affected by crises	18 018
	Improved conditions for contributions to be adapted after feedback from local communities	10 740
	Improved understanding of the needs of populations affected by crises, and improved possibilities of reaching and including populations affected by crises, e.g. by innovative and technical solutions	25 019
	Total	86 030
Strengthened capacity and efficiency of the humanitarian system	Improve conditions for effective humanitarian coordination at field level	342 520
	Improve the capacity of government agencies, local and	-2 492

		national organizations for efficient humanitarian response	
		Increase synergies by working for ensuring that the humanitarian response plans take into account overriding national development plans and/or UN development plan, and vice versa, provided that the humanitarian principles and the humanitarian actors impartial mission and specificity is respected	14 670
		Act to ensure that the UN led humanitarian response plans are strategic, well-coordinated with clear priorities and, if possible, are multiannual	26 340
		Act to ensure improved UN-coordination and increased capacity for joint analysis, planning and long term results	27 170
		Support the UN led country-based pooled funds and act to ensure that national and local responders are given support and participate within the framework of these funds	108 570
		Improve mechanisms for accountability of humanitarian organizations' collective efforts at country level	600
		Strengthening local capacity as an integral part of the implementation of the humanitarian assistance	3 861
		UN and international organisations strengthen cooperation with local actors	450
		Support and strengthen local and national actors' participation within the cluster coordination framework and sectoral cooperation	32 150
		Total	553 839
	Not allocated to area of support	Not allocated to result	-4 742
		Total	-4 742
	Phasing out	Phasing out	4 156
		Total	4 156

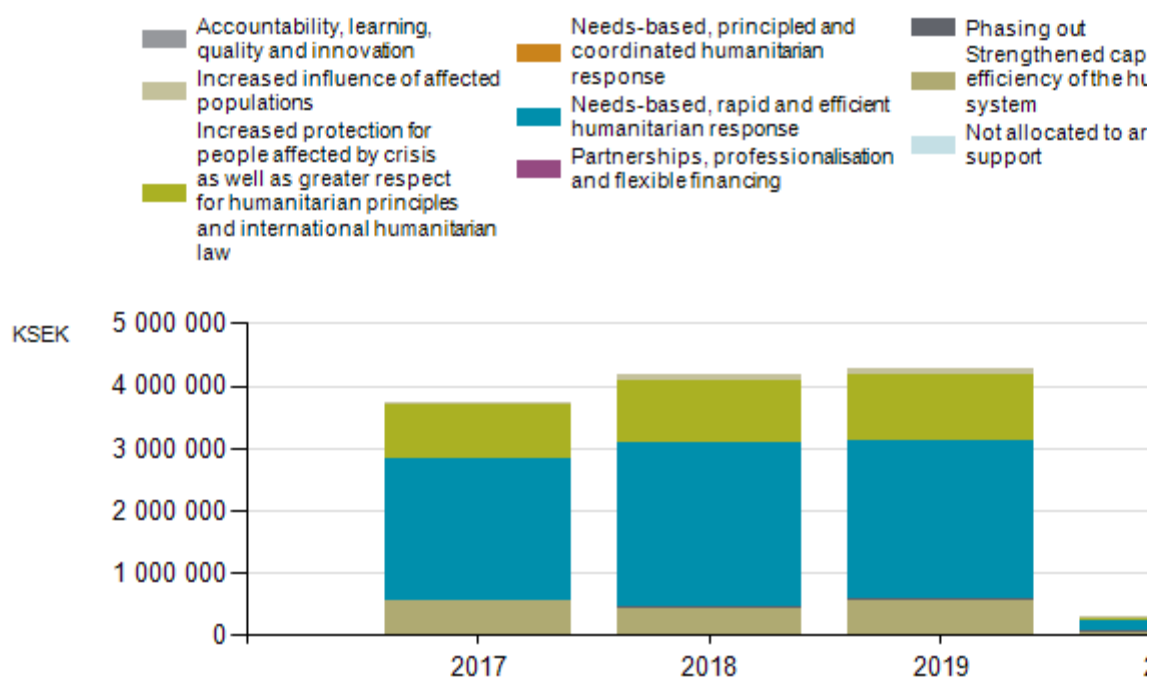
Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 3rd year with total duration of 4 years.

* Note that the Disbursed Amt to date includes even payments made in the last year of the previous strategy, - 2 375 KSEK

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

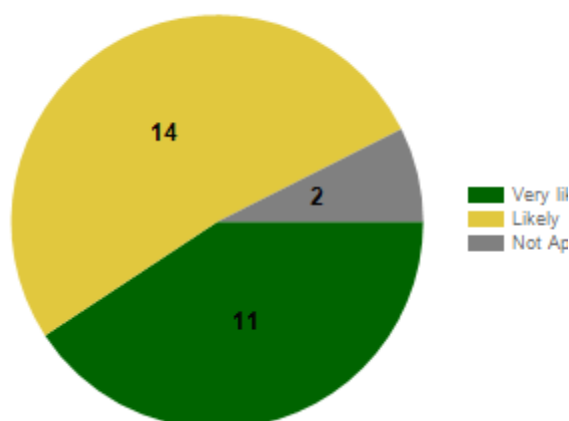
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

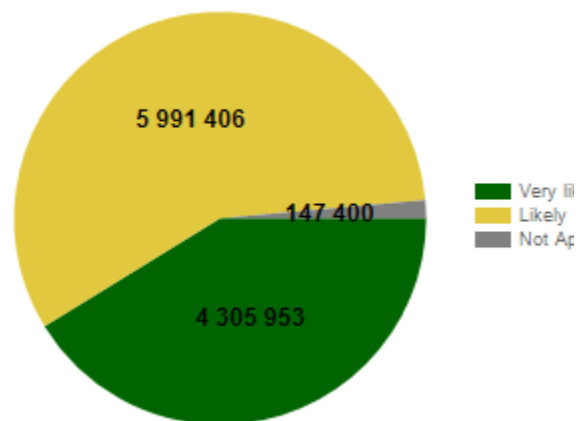
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (l)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

